

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา
Development of Instructional Leadership Indicators for
World Class Standard Secondary School Administrators
สุดารัตน์ แก้วแก้ว*, นิคม จารุมณี** และปรีชา คัมภีรปรณ***
Sudarat Kaewkao, Nicom Charumanee and Preecha Kampirapakorn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา 2) เพื่อประเมินความสอดคล้องตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานวิชาการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณายืนยันร่องรอยประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า

การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา มี 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย 97 ตัวบ่งชี้และทุกตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มี 4 องค์ประกอบย่อย 23 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบหลักด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มี 4 องค์ประกอบย่อย 20 ตัวบ่งชี้ 4) องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาบุคลากร มี 4 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ 5) องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน มี 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้

คำสำคัญ : การพัฒนาตัวบ่งชี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการ โรงเรียนมาตรฐานสากล

* นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภาวะผู้นำการจัดการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประธานกรรมการที่ปรึกษา

*** รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประธานกรรมการที่ปรึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to create and develop instructional leadership indicators for world-class standard secondary school administrators. 2) to assess concordance between instructional leadership indicators for world-class standard secondary school administrators and empirical data. The sample group of 260 respondents including school administrators, deputy directors of academic affairs, or persons who were assigned to be responsible for the academic affairs of world-class standard secondary schools, which were selected by using the sample size estimation of Krejcie and Morgan. The research instruments including a questionnaire and a focus group discussion record were used to identify the component framework and instructional leadership indicators for world-class standard secondary school administrators.

The research results were showed as follows.

The development of instructional leadership indicators for world-class standard secondary school administrators consisted of 5 principal components, 19 subcomponents, and 97 indicators. The indicators were significantly correlated with the empirical data: 1) Principal component regarding setting school directions consisted of 4 subcomponents and 19 indicators, 2) Principal component regarding developing curriculums and learning management consisted of 4 subcomponents and 23 indicators, 3) Principal component regarding building learning environment consisted of 4 subcomponents and 20 indicators, 4) Principal component regarding developing people consisted of 4 subcomponents and 19 indicators, and 5) Principal component regarding improving learner quality consisted of 3 subcomponents and 16 indicators.

Keywords: Development indicators, Instructional Leadership, World - Class Standard School

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 แต่ผลการติดตามการใช้หลักสูตรพบว่า ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้

เกิดคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ โดยเฉพาะทักษะและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นสากล ได้แก่ ทักษะและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถด้านเทคโนโลยีและทักษะการ

ทำงานร่วมกับผู้อื่น ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ และจากรายงานผลการจัดการศึกษาซึ่งปรากฏในเอกสารและงานวิจัยของหน่วยงานต่าง ได้แก่ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ผลการทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) ผลการทดสอบความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ และมีการกระจายสูงยังไม่เป็นที่พึงพอใจ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, 9) ผลจากโครงการการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) ผลการประเมินโครงการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ (TIMSS) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, 4-5) พบว่าการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยยังมีปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียนที่ต้องเร่งพัฒนา จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้สังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศสรุปและเชื่อว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยเมื่อเทียบกับคุณภาพการศึกษาของนานาชาติยังอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นที่ต่างชาติมีต่อประเทศไทย ตลอดจนการลงทุนของต่างชาติในประเทศไทยมาก จึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมกับการศึกษาของนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล เริ่มดำเนินการนำร่องในปีการศึกษา 2553 แต่ผลจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล (ดิเรก วรรณเศียรและคณะ, 2554 อ้างถึงในสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2554, 25-27) พบว่า

การขับเคลื่อนโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลมีปัญหาในหลายด้าน จึงอาจกล่าวได้ว่านโยบายโรงเรียนมาตรฐานสากลยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้พิจารณาทบทวนจุดที่เป็นปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลและพัฒนาปรับปรุงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสำหรับโรงเรียนในโครงการ โดยเริ่มต้นใช้ในปีการศึกษา 2555 ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลจะบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับกลไกหรือระบบบริหารจัดการของผู้มีอำนาจสูงสุดในสถานศึกษาคือ “ผู้บริหารสถานศึกษา” รุ่ง แก้วแดง (2546, 13) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง (Strong instructional leadership) เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ที่เชี่ยวชาญ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมองอนาคตของสถานศึกษาและมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนนอกจากต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณธรรมจริยธรรม มีทักษะในการบริหารแล้วจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการด้วย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553, 13 อ้างถึงใน สุจิตา ชาติกุญชร, 2557, 91) Hughes and Ubben. (1989, 52) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในโรงเรียน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอน ต่อความสำเร็จสูงสุดของนักเรียนและต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียน ภารกิจสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลจึงต้องมุ่งเน้นกิจกรรม

ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนและผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่ายังไม่มีการพัฒนาตัวบ่งชี้บทบาทหรือพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทยและพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อประเมินความสอดคล้องตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมุติฐานการวิจัย

ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หรือครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานวิชาการ โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา

รุ่นที่ 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เก็บข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน จาก 381 โรงเรียน รวมเป็น 762 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง **กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร โดยใช้ตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, 608-610)** ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน จากนั้นดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) เริ่มจากเลือกเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษาได้ 19 เครือข่าย ต่อมากำหนดจังหวัดและได้จำนวนจังหวัดตามเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา กำหนดโรงเรียนเป็นรายจังหวัดตามเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษา โดยได้สัดส่วนตามจำนวนของประชากรและเลือกโรงเรียนโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ใช้วิธีการจับสลาก จนครบจำนวน 130 โรงเรียน เก็บข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการหรือครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานวิชาการ รวมทั้งสิ้น 260 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบย่อย 15 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 63 ตัวบ่งชี้ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยองค์ประกอบเบื้องต้นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดร่าง

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคัดเลือกองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีความสอดคล้องกันตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และร่างตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ

ระยะที่ 2 การยืนยัน

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเริ่มต้นจากจัดทำร่างองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยองค์ประกอบเบื้องต้นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติ ความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 คน จัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ประสานงานและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิประชุมสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณายืนยันร่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา สรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะปรับปรุงและเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ร่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษามีความเหมาะสม ถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ระยะที่ 3 การประเมิน

ความสอดคล้ององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเริ่มต้นจากสุ่มรายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ผ่านการพัฒนามีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ระดับความเหมาะสม 5 ระดับ มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาดูตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 15 โรงเรียน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นซึ่งพบว่าการวิจัยครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.991 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งแบบสอบถามจำนวน 260 ชุด ทางไปรษณีย์ และได้ข้อมูลกลับคืนมา จำนวน 260 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและวิเคราะห์หาค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. **การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา**
โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา
ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย 97 ตัวบ่งชี้และทุกตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนด

ทิศทางของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ คือ 1) **การกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมและพันธกิจ** มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมและพันธกิจของโรงเรียนเพื่อดำเนินงานสู่มาตรฐานสากล (2) สื่อสารวิสัยทัศน์ ค่านิยมและพันธกิจของโรงเรียนผ่านสื่อที่หลากหลายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจ (3) เป็นผู้ประสานสัมพันธ์ในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการนำวิสัยทัศน์ ค่านิยมและพันธกิจสู่การปฏิบัติ (4) กำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ค่านิยมและพันธกิจอย่างต่อเนื่อง 2) **การวางแผนเชิงกลยุทธ์** มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (5) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพนักเรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (6) จัดทำแผนกลยุทธ์และนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล (7) จัดทำแผนปฏิบัติการให้เชื่อมโยง (alignment) กับเป้าหมายและมีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยน (8) กำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง 3) **การมุ่งเน้นกระบวนการ**

ทำงาน มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (9) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนให้ครบถ้วนทุกมิติ (10) จัดเวลาเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (11) จัดระบบงาน (work system) กระบวนการทำงาน (work process) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (12) ทบทวนกระบวนการดำเนินงานและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 4) **การมุ่งเน้นประสิทธิผล** มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (13) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของ นักเรียน ให้ เทียบ เคียง มาตรฐานสากล (14) ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากลได้อย่างคล่องตัวตามสภาพความต้องการและจำเป็น (15) จัดระบบบริหารและสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันพร้อมใช้งานและเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (16) รวบรวมและถ่ายทอดความรู้ของบุคลากรไปใช้ในการสร้างนวัตกรรมและนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practices) ไปใช้จัดการเรียนการสอน (17) ประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน (18) สร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ระดับประเทศและนานาชาติ (19) ทบทวนและปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการ

เรียนการสอน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 23 ตัวบ่งชี้ คือ 1) **ผู้บริหารการเปลี่ยนแปลง** มี 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) รอบรู้กว้างไกลในงานวิชาการและนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ

เทียบเคียงมาตรฐานสากล (2) วิเคราะห์เชื่อมโยงงานไปสู่การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และบริหารความเสี่ยง (3) ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (4) สามารถใช้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นเพื่อการสื่อสาร (5) วิจัยและใช้ผลการวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล (6) ประเมินผลการบริหารองค์การอย่างเป็นระบบเพื่อให้มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล 2) **การพัฒนาหลักสูตร** มี 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (7) จัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล (8) พัฒนาหลักสูตรทางเลือกที่เทียบเคียงกับหลักสูตรมาตรฐานสากล หรือหลักสูตรความเป็นเลิศเฉพาะทาง ได้แก่ ดนตรี กีฬา หรือหลักสูตรด้านอาชีพ (9) จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตอบสนองต่อความถนัดและศักยภาพตามความต้องการของผู้เรียน (10) ส่งเสริมการจัดทำสาระการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (independent study : IS) ในการพัฒนานักเรียน (11) ปรับลดเนื้อหาแต่เพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาหรือกิจกรรมสาระสากล (12) ประเมินผลการใช้หลักสูตรตามมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนดเพื่อการพัฒนา 3) **การจัดการเรียนการสอน** มี 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (13) ลดเวลาสอนเพิ่มเวลาให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (14) ใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บูรณาการกับทุกรายวิชา (15) จัดให้นักเรียนเรียนภาษาต่างประเทศที่ ๒ ตามความถนัดและความสนใจเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้ (16) จัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้

คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ด้วยภาษาอังกฤษ (17) ใช้ระบบการวัดและประเมินผลที่เน้นมาตรฐานการเรียนรู้และเทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากล (18) กำกับติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 4) **การพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (19) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ให้มีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ (20) จัดบริการแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงและคุ้มค่า (21) ใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้มีสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วนเป็นเครือข่ายร่วมส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล (22) สร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ (23) ติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.3. **ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้** ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 20 ตัวบ่งชี้ คือ 1) **การจัดความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐาน** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) จัดจำนวนนักเรียนต่อห้องให้เหมาะสมและปรับภาระงานสอนของครูตามเกณฑ์มาตรฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนสู่สากล (2) พัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เชื่อมโยงครอบคลุมพื้นที่ของโรงเรียนเพื่อการเข้าถึงข้อมูลและบริการต่าง ๆ (3) จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัยและมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากลสำหรับจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ (4) พัฒนาระบบห้องเรียนคุณภาพ (quality classroom system) (5) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐาน 2)

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (6) ควบคุมเวลาเรียนและแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญ (7) จัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นระเบียบเรียบร้อยมีความปลอดภัย (8) จัดให้มีการสื่อสารสองทางเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ (9) ประกาศแสดงความยินดีเมื่อมีความสำเร็จหรือความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา (10) ประเมินความพึงพอใจเพื่อปรับปรุงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 3) **สร้างสัมพันธภาพที่ดี** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (11) ให้อาจารย์กำลังใจเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานกับครูและนักเรียน (12) แสดงความสนใจกับนักเรียนครูและผู้ปกครองและให้โอกาสทุกคนเข้าพบปะพูดคุยได้ง่าย (13) ประสานชุมชนสนับสนุนโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จทางวิชาการ (14) สนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนที่สำคัญกับโรงเรียนอย่างจริงจัง (15) ประเมินความพึงพอใจในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชนเพื่อปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง 4) **การแลกเปลี่ยนความคิดและสะท้อนผลงาน** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (16) สังเกตการสอนในห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง (17) จัดประชุมหลังสังเกตการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (18) ใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อสะท้อนผลการสอนของครู (19) แลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ด้านการสอนเพื่อหาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (20) สนองตอบต่อความคิดเห็นและความต้องการของครูโดยเร็ว

1.4. ด้านการพัฒนาบุคลากร
ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ คือ 1) **การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน** มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) วิเคราะห์ความต้องการครูด้านอัตรากำลังและขีดความสามารถสอดคล้องกับพันธกิจ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ (2) วางแผนอัตรากำลังอย่างเพียงพอและสามารถตอบสนองระดับความต้องการที่เปลี่ยนแปลง (3) จัดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรทำงานบรรลุผลสำเร็จ (4) ประเมินความพึงพอใจของบุคลากรต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน 2) **การพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (5) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีขีดความสามารถตรงตามความต้องการของโรงเรียนและมีทักษะข้ามสายงาน (6) เพิ่มสมรรถนะครูและบุคลากรในการทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (7) ประสานงานกับสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศหรือหน่วยงานอื่นเพื่อจัดโครงการพัฒนาครูและบุคลากร (8) พัฒนาครูและบุคลากรให้เป็นผู้นำทางวิชาการและมีศักยภาพในการสืบทอดตำแหน่ง (9) ประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรเพื่อมุ่งเน้นการปฏิบัติงานจริง 3) **การนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (10) ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (11) ติดตามการทำงานของครูอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางการสอน (12) ส่งเสริมให้ครูใช้ความรู้และทักษะใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน

(13) ส่งเสริมให้ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) เผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบออนไลน์ (online) และระบบออฟไลน์ (offline) (14) นิเทศและประเมินผลด้านการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 4) **การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (15) ร่วมกับครูกำหนดภาระหน้าที่ด้านการสอนและการประเมินผลการปฏิบัติงาน (16) ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนกับเครือข่ายร่วมพัฒนาทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ (17) ร่วมวางแผนกับครูกำหนดเป้าหมายการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ (18) สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูให้เทียบเคียงมาตรฐานสากลอย่างต่อเนื่อง (19) ประเมินติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูอย่างต่อเนื่อง

1.5. ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ คือ 1) **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบ (2) วิเคราะห์สาเหตุที่ผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง (3) แจ้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ให้ครูและนักเรียนทราบ (4) รายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกระยะ (5) วางแผนปรับปรุงแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง 2) **การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน** มี 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (6) วิเคราะห์ความแตกต่างด้านศักยภาพของนักเรียน (7) กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (8) จัดกิจกรรมการ

เรียนเน้นทักษะและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 (9) พัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (10) ประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนทุกระยะ (11) ปรับปรุงวิธีการพัฒนานักเรียนเพื่อให้มีศักยภาพเป็นพลโลก 3) **การรับฟังเสียงนักเรียน** มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (12) จัดช่องทางหลากหลายรูปแบบเพื่อรับฟังข้อร้องเรียนของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสีย (13) สำรวจความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสียต่อหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและบริการอื่นๆของโรงเรียน (14) ประเมินความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสียกับการดำเนินงานของโรงเรียนด้วยวิธีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (15) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจหรือประเมินเพื่อมั่นใจว่าให้สารสนเทศที่ถูกต้องนำไปใช้ได้ตรงตามความต้องการ (16) ดำเนินการสนองตอบโดยเร็วและให้ดีกว่าความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อสร้างศรัทธาและความผูกพันต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา พบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุดของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา คือ กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพนักเรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ($\bar{X} = 4.60$) โดยมีความ

เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิจัยและนักการศึกษาหลายคน ได้แก่ Hoy and Hoy (2003, 313) กล่าวว่า การกำหนดทิศทางเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล และผู้เรียนมีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง และ Bossert. (1988, 336-337) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางวิชาการจะต้องเน้นที่เป้าหมาย ผลผลิตและต้องส่งเสริมความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยกำหนดเป้าหมายทางการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผลตามมาตรฐานเหล่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าเป้าหมายเป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงาน การกำหนดเป้าหมายเป็นบทบาทสำคัญของผู้มีอำนาจสูงสุดนั่นคือผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของสถานศึกษาและบุคลากร วิธีการกำหนดเป้าหมายที่มีประสิทธิผลคือการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ทุกคนได้ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมเป็นเจ้าของ เพื่อเป็นแรงจูงใจและเพื่อผลการปฏิบัติงานไปสู่ความสำเร็จและผู้บริหารต้องมีทักษะในการสื่อสารเป้าหมายให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับรู้และเข้าใจถึงกลยุทธ์ กระบวนการ ขั้นตอน วิธีการทำงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จได้ ความสำเร็จของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลจะพิจารณาจากคุณภาพของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนด (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, 14)

2.ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่าค่าเฉลี่ย

ความเหมาะสมสูงสุดของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา คือจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ($\bar{X} = 4.61$) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิจัยและนักการศึกษาหลายคน ได้แก่ Hallinger (1992, 118) กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ร่วมกันครุดำเนินการปรับปรุงงานวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากงานด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการให้บริการทางวิชาการของสถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนักเรียน ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ตลาดแรงงานต้องการคนที่มีศักยภาพหลายด้านทั้งความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และคุณลักษณะการเป็นพลโลก การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนจึงต้องปรับให้มีความเป็นสากลมากขึ้น (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, 4) ดังนั้นการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลจึงต้องมีรายวิชาที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนทางด้านสติปัญญา ความสามารถและความถนัดเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, 35) กล่าว

ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนาการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, 29) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาและใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นตัวจักรสำคัญในการกระตุ้นและชักนำให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามต้องการ

3 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

พบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุดของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา คือประกาศแสดงความยินดีเมื่อมีความสำเร็จหรือความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.53$) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือประกาศแสดงความยินดีเมื่อมีความสำเร็จหรือความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา นั่นคือการสร้างบรรยากาศเชิงวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิจัยและนักการศึกษาหลายคน ได้แก่ Glickman; et al. (1998, 12) กล่าวไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการเป็นผู้ที่จะต้องแสดงบทบาทกระตุ้นและพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา Hallinger ;& Murph.(1985, 221-224) กล่าวว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดบรรยากาศเพื่อการเรียนรู้มีหลากหลายวิธีการ การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (providing incentives

for Teachers) การจัดบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและการยอมรับการทำงานของครูเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาจะทำให้บรรยากาศของการทำงานดีขึ้น การให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานอาจไม่ใช่เงินแต่เป็นคำชมเชยหรือการประกาศให้สังคมรับทราบโดยการมอบใบประกาศนียบัตรหรือให้รางวัลอย่างเป็นทางการ สอดคล้องกับ Purkey and Smith (1983, 234) กล่าวว่า การให้ขวัญกำลังใจเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักอยู่เสมอเมื่อมีความสำเร็จเกิดขึ้น ต้องแสดงการรับรู้ความสำเร็จทางวิชาการ ทำให้ครูมีความรู้สึกถึงความมั่นคงของอาชีพและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ทั้งนี้เนื่องจากว่าบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จะทำให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สามารถสนองตอบต่อความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลจึงต้องส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้เชิงวิชาการ พัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนงานการเรียนการสอนและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างสภาพแวดล้อมใหม่ในการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทั่วทั้งองค์กรอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

พบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุดของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา คือ ส่งเสริมให้ครูใช้ความรู้และทักษะใหม่ๆในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.51$) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือส่งเสริมให้ครูใช้ความรู้และ

ทักษะใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานหรือการจัดการเรียนการสอนนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิจัยและนักการศึกษาหลายคน ได้แก่ อำรุง จันทวานิช (2547, 7-8) กล่าวว่า คุณภาพการสอนของครูขึ้นอยู่กับโอกาสที่ครูได้รับการพัฒนา หากครูมีทักษะความรู้ทางวิชาการดีก็จะส่งผลกับการเรียนรู้ของนักเรียน McEwan (2003, 108) กล่าวว่า การสอนที่ดีมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครูทุกคนต้องพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญใหม่ ๆ ในการตอบสนองต่อแนวโน้มทางด้านหลักสูตรและการประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากว่า ครูเป็นกลจักรสำคัญที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารยุคปัจจุบันต้องทำงานเชิงรุกเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพสำหรับครูอย่างต่อเนื่อง ให้ครูนำความรู้ความสามารถมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด จากการปฏิรูปการศึกษาโดยปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนส่งเสริมให้ครูใช้ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวา มีความสุขในการเรียน มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกเผชิญปัญหาและหาทางแก้ไขด้วยตนเองจะทำให้เติบโตเป็นพลโลกที่มีคุณภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจและสติปัญญาสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมสูงสุดของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของ

ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษา คือ รายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกระยะ ($\bar{X} = 4.50$) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ รายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกระยะ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิจัยและนักการศึกษาหลายคน ได้แก่ Hoy and Hoy (2003, 87) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่เป็นประจำ การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นั้นต้องรู้จักใช้แหล่งข้อมูลหลากหลายเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน การตัดสินใจทุกระดับจะต้องอาศัยข้อมูลที่ตรงกับปัญหา เจ้าหน้าที่สามารถใช้ข้อมูลเพื่อช่วยผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นนโยบายและหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากว่านักเรียนเป็นผลผลิตของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใส่ใจอย่างจริงจังและให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะสำหรับโลกอนาคตและมีความรู้ความสามารถสำหรับการแข่งขันในเวทีสากล คุณภาพของผู้เรียนเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย ได้แก่ ความเอาใจใส่ของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน ระบบการบริหารที่ได้มาตรฐานและระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การรายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาเพื่อให้เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนหรือเพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางใน

การปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และเป็นการ
สานสัมพันธ์ที่ระหว่างบ้านและโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการ
ศึกษาวิจัยไปใช้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ตัว
บ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ
มัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ
หลัก 19 องค์ประกอบย่อย 97 ตัวบ่งชี้ จึงขอ
เสนอแนะว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
มาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาควรให้
ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
มาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาและนำไป
ประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา
ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน
พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจกับ
ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. จากผลการวิจัยพบว่า ตัว
บ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ
มัธยมศึกษา มีจำนวน 97 ตัวบ่งชี้ จึงขอ
เสนอแนะว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
มาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา ควรนำตัว
บ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ
มัธยมศึกษาที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้
เป็นแบบประเมินภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล

ระดับมัธยมศึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตน
ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

3. จากผลการวิจัยพบว่า
องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล
ระดับมัธยมศึกษา มี 5 ด้านคือ ด้านการ
กำหนดทิศทางของสถานศึกษา การพัฒนา
หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การ
สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การพัฒนา
บุคลากรและการพัฒนาคุณภาพนักเรียน จึง
ขอเสนอแนะว่าหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง
และรับผิดชอบดูแลโรงเรียนมาตรฐานสากล
ระดับมัธยมศึกษา ควรจัดทำคู่มือการ
ปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
มาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาตาม
องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อเป็น
แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษา
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
มาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาให้เกิด
ประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดตาม
นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

4. จากผลการวิจัยพบว่า ตัว
บ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ
มัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ
หลัก 19 องค์ประกอบย่อย 97 ตัวบ่งชี้ จึงขอ
เสนอแนะว่าหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง
และรับผิดชอบดูแลโรงเรียนมาตรฐานสากล
ระดับมัธยมศึกษา ควรนำผลการวิจัยดังกล่าว
ไปศึกษารายละเอียดเพื่อสร้างหลักสูตร
ฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่

จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน
มาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาต่อไป

สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ
มัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย
ครั้งต่อไป มีดังนี้

1.ควรศึกษาถึงปัจจัยเชิงสาเหตุ
ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ
มัธยมศึกษา

2.ควรศึกษาในเชิงลึกถึงการ
สร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

3. ควรมีการวิจัยเชิงประเมิน
และติดตามผลการนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการ
ประเมินภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ
มัธยมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน
พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับ
มัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- รุ่ง แก้วแดง. (2546). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา: ผู้บริหาร
(การศึกษา) มีอาชีพ. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาศึกษาตอนปลาย. (2554) มัธยมศึกษายุคใหม่สู่มาตรฐานสากล
2561. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2555) แนวทางการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุจิตา โชติบุญชู. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา-ประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต3. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 7(1), 91.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ.
กรุงเทพฯ: ฟริกหวานกราฟฟิค.
- Bossert, S. T. (1988). School effects. In N. J. Boyan (Ed.), *Handbook of research on
educational administration*. New York: Longman.
- Fox, Robert S. & Other. (1973). *School climate improvement : A challenge to the
school administrator*. Phi Delta Kappa: Bloomington Ind.
- Glickman, D. Carl; & Others. (1998). *Supervision of instructional : Developmental
approach* (4th ed). Boston: Allyn & Bacon A Viacom Company.
- Hallinger, P. (1992). The evolving role of American principals: Form managerial to
instructional to transformational leader. *Journal of Educational
Administration*, 30(3), 35-48.

- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. **The Elementary School Journal**, 8(6), 221-224
- Hoy, A. W., & W. K. Hoy. (2003). **Instructional leadership : A learning - centred guide**. Boston: Allyn and Bacon.
- Hughes, L., and Ubben, G. (1989). **The elementary principal's handbook**. Boston, MA : Allyn and Bacon.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, E. W. (1970). **Education and psychological measurement**. Minnesota: Minnesota University .
- McEwan, Elaine K. (2003). **7 Steps to effective instructional leadership**. (2nd) Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Purkey, S. & Smith, M. (1983). Effective schools: A review. **The Elementary School Journal**, 83 (4), 427-452